

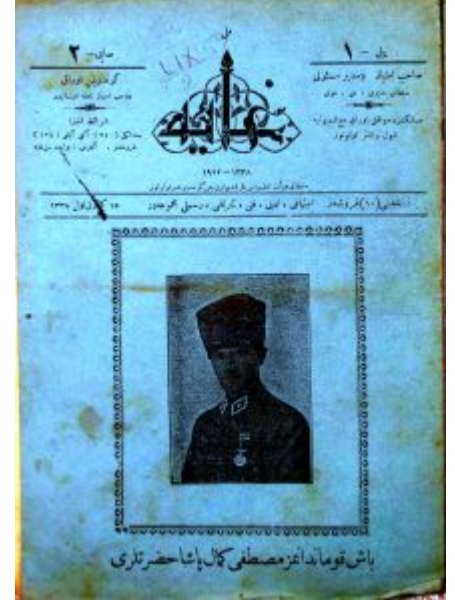
Millî Gaye Mecmuası

1 Aralık 1922 ve 1 Nisan 1923 tarihleri arasında Bolu'da Bolu Sultanisi öğretmenleri ve öğrencileri tarafından Süleyman Avni'nin müdürlüğünde hazırlanan süreli yayındır. **Mudanya Mütarekesi** ile **Lozan Barış Antlaşması** arasındaki dönemde, 9 sayı olarak 'içtimai, edebî, fennî, tarihî resimli' bir dergi olarak yayımlanmıştır. Derginin çıkarılış amacı birinci sayıda şu şekilde ele alınmıştır: *"Memleketin on dört seneden beri geçirdiği maddi ve manevi buhran yüzünden halk; cehlin kahredici elinde muzdarip yaşamak ızdırarında kaldı. İçtimai hayatımız fikrî gıdasızlık neticesi olarak yüksek bir faaliyet-i ilmiye gösterememişti....Elim bir mecburiyet dolayısıyla vukua gelen bu mahrumiyet gerek ferdî ve gerek içtimai düşünce itibariyle her Türk için müessif bir keyfiyettir... Dert umumidir, meydandadır. Her münevverin mümkün olan vesait ile şahsından ve istirahatından fedakârlık yapmak suretiyle millete hizmet etmesi ahlaki ve millî ve hatta hayati bir vazife ve bir borçtur. İşte bugünün her münevveri gibi biz de Sultânî Heyet-i Talimiyesi memleketin bu ilmî ihtiyacını bir zerre olsun tatmin etmek maksadıyla (Millî Gaye) mecmuasını mevki-i intişara vaz ediyoruz. Gayenin mevzuu Türk milletinin kendi ruhu, gayesi, kendi gayesidir. Binaenaleyh gayemizin mevzu ve gaye-i ittihaz ettiği Türk halkından teveccüh ve iltifat göreceğine kaniyiz ."* M Besim, de Mecmuanın birinci sayısında "İçtimai Hayatımıza Umumi Bir Nazar" başlığı altında; bütün hayatını, kabiliyet ve kudretini istiklal yolunda sarf eden Türk milletinin aynı gayreti, ilmî istiklal yolunda da sarf etmesi gerekir diyerek çıkış amaçlarını özetlemiştir.

Bolu Sultanisi müdürü Süleyman Avni'nin başkanlığındaki bir kurul tarafından çıkartılan dergide, eğitim başta olmak üzere birçok farklı alanda yazılar yazılmıştır. Yazılar; edebiyat, mebahis-i fenniye, musahabat, ahlakیات, tefrika-tarihiye, mesleki yazılar, içtimaiyat, sıhhi malumat, talebe yazıları, fıkıh sahifeleri, monolog, ziraat musahabeleri, iktisat, serbest sütunlar, terbiye-i tarihiye, unutulmuş sayfalar gibi değişik başlıklar altında okuyucuya sunulmuş, edebiyattan tarihe, tıptan tarıma, eğitimden dış politikaya kadar birçok konuya değinilmiştir.

Eğitimle ilgili yazılarda, okul öncesi eğitimin ve öğretmen yetiştirilmesinin önemi üzerinde durulurken, eğitimde millî, fikrî, ahlaki, bedenî terbiyenin öneminden bahsedilmiştir. Eğitimle ilgili diğer yazılarda eğitimde öğrenci merkezli bir yaklaşım benimsenmiş, Jean-Jacques Rousseau'nun eğitimle ilgili görüşlerine işaret edilmiştir. Süleyman Avni, "Leyli Mektepler" adlı yazısında köylerde akşam okullarının açılmasını, "Musahabat" başlıklı yazısında ise yeni kıyafetleri savunmuştur. Halkçılığın önemi; "Netice itibariyle halkçılık içtimai tekâmül, hakiki inkişaf için halkın kurtulması ve yükselmesi hâkim ve amil olması için mutlaka lazımdır." sözleriyle aktarılmıştır.

Mecmuada Türklerin aslî vatanı olarak Orta Asya ve menşeleri için Turanîliğe dikkat çekilmiş; Anadolu'nun ilk ahalisi olarak "İskit"lere işaret edilmiştir. Yerli üretimin, millî sanayinin önemine işaret edilerek, halk sağlığı konusunda bilinçlendirmeye yönelik yazılar yazılmıştır. Her sayısında Bolu Sultani'nin tarih ve coğrafya öğretmeni Mehmed Zekai "Bolu Tarihi Hakkında Tetkikat" başlığı altında bir yazı dizisi hazırlamıştır. Sultaninin birinci muavini ve Arapça

Millî Gaye Mecmuası, İkinci Sayı, 15 Kânunuevvel 1922-1338. Kapak Resmi: "Başkumandanımız Mustafa Kemal Paşa Hazretleri"

öğretmeni E. Neşet, toplumsal yaşamı etkileyen değer ve yanlışlar üzerine yazılar kaleme almıştır. Bolu Orman Fen memuru İsmet Bey “kâğıt ve suni ipek imali” ni anlatmıştır.

Mustafa Kemal Paşa Büyük Taaruz’u kazanan muzaffer komutan, bir kurtarıcı olarak tasvir edilmiştir: *“Ey milletin zafer babası, kahraman paşam / Türkün zafer dehasını asra yazan paşam / Şan ve zafer kılincını arşa asan paşam / Nefh eyledin bugün bize iman ve can paşam / Medyun sana hayatını her Müslüman paşam”*

Mecmuada boğazlar ve azınlıklar konularında da Abdurrahman Şeref (1853-1925)’e ait yazılar bulunmaktadır. Lozan Konferansı’nın sonuçlarının sabırsızlıkla beklendiği belirtilen yazılarda, Türklerin Boğazları ellerinde bulundurdukları dönemde Boğazlarla ilgili hükümleri hiçbir zaman ihlal etmedikleri vurgulanmış, Boğazlar üzerindeki Türkiye’nin hakları savunulmuştur. Azınlıklarla ilgili olarak Türkiye’nin egemenlik haklarını sınırlayan yaptırımların kabul edilemeyeceği vurgulanmış ve her türlü siyasi, sosyal, ekonomik sınırlandırmalara ve müdahalelere karşı olduğu belirtilmiştir.

Şiirler ise ‘edebiyat’ ana başlığı altında yer almıştır. Bu şiirlerin hemen hemen hepsi sade ve anlaşılır bir dille yazılmıştır. Millî Mücadele’yi kazanmış bir milletin duyduğu heyecan ve coşku bu şiirlerin ortak temasıdır.

Millî Gaye mecmuasında yer alan yazılar, millî birlik ve kimliğin oluşturulması amacına yönelik gayreti gösteren yazılar olup, Millî Mücadele dönemi çalışmaları için kaynak niteliğindedir.

Orhan İSTANBUL

KAYNAKÇA

Millî Gaye Mecmuası, S I-IX, Bolu 1922-1923.

İSTANBUL, Orhan, **Millî Mücadele Basınından Bir Örnek: Bolu’da Münteşir “Millî Gaye” Mecmuası**, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi, Basılmamış Uzmanlık Tezi, Ankara 2017.

17/09/2021 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/milli-gaye-mecmuasi/?pdf=4396> adresinden erişilmiştir